

V Evropě dnes existuje pět států, se kterými se pojí dlouhá tradice neutralitní politiky - Švýcarsko, Švédsko, Irsko, Rakousko a Finsko.¹ Prostřednictvím své neutrality všechny tyto země vyjadřovaly záměr působit v mezinárodních vztazích pokud možno nezávisle, vyhnout se soupeření velmocí a stát mimo jakékoli vojenské aliance.

Všech pět zmíněných zemí zastávalo neutralitní politiku po mnoho desítek nebo dokonce stovek let a je proto jasné, že konkrétní podmínky, za kterých neutralitu přijaly a po většinu doby praktikovaly, už dnes neexistují.

Posledním ze zásadních mezníků v evropském mocenském a bezpečnostním uspořádání byl konec studené války a kolaps Sovětského svazu. V souvislosti s tím, že po roce 1991 už v Evropě žádné velmocenské soupeření neprobíhá (alespoň ne v takové podobě, jakou známe z předchozí éry), prochází koncept neutrality v každé dříve neutrální zemi zásadním přehodnocováním, které má najít odpověď na elementární otázku, zda má neutralitní politika v současné Evropě ještě vůbec nějaký smysl. A pokud má, tak v jaké podobě.

V důsledku toho, že dnes jsou „bývalé“ evropské neutrální státy² - zejména ty, které jsou členy EU - často považovány za sobě navzájem velmi podobné a v některých záležitostech skutečně tvořící jeden politický blok, poněkud zaniká skutečnost, že z historického a právního hlediska se jejich neutralita zásadně liší.